

Workshop „Predstavenie domény Zdravé potraviny a životné prostredie“ 18.8. 2017, Nitra

Vážené dámy,

Vážení páni,

dovoľte mi otvoriť našu konferenciu otázkou:

Ako môžu verejné inštitúcie, rozvojové agentúry, investori, výskumní pracovníci a výrobcovia spolupracovať na vybudovaní pôdohospodárstva, ktoré poháňa hospodársky rast, spĺňa dopyt a pomáha udržiavať sociálnu stabilitu?

Od zodpovednosti k príležitosti.

Jedným z problémov je, že venujeme zdroje, ktoré si nemôžeme dovoliť, krátkodobým prístupom ako sú dotácie alebo transfer hotovosti na pomoc v prípade mimoriadnych udalostí. V takýchto prípadoch sa potravinové systémy javia ako daňová záťaž. Ich znížením v prospech strategických investícií v sektore pôdohospodárstva by sa mohli takéto záväzky meniť na zdroje hospodárskych príležitostí.

Aktuálne poľnohospodárske vedomostné a informačné systémy však vo všeobecnosti nie sú vhodné na splnenie potrebných zlepšení produktivity a udržateľnosti. Na efektívnejšie využívanie výsledkov výskumu by sa výskumní výrobcovia a výskumní spotrebitelia nemali považovať za samostatné osoby v reťazci vedomostí, ale za **spolupracujúcich partnerov vytvárajúcich synergiu**.

Európska komisia nedávno dospela k záveru, že medzi výstupom výskumu a implementáciou na úrovni poľnohospodárskeho podniku existuje značný časový odstup. Súčasne sa vedeckou komunitou efektívne neoznamujú potreby praktického poľnohospodárstva. Výsledky výskumu a odborné znalosti sú zle využívané a inovatívne nápady z praxe sa často nezachytia, neposudzujú a neoveria. V súčasnosti poľnohospodárske znalostné a informačné systémy nie sú všeobecne vhodné na uspokojenie nevyhnutných zlepšení produktivity a udržateľnosti. To vyvoláva otázku: **ako sa môže zlepšiť spolupráca medzi vedcami a ich zainteresovanými stranami, čo má za následok vyššiu využiteľnosť výsledkov výskumu?**

Z pohľadu vedcov je zainteresovanou stranou niekto, kto poskytuje zdroje (vstupy) na výskum alebo kto absorbuje výsledky výskumu (výstupy). Poskytovatelia zdrojov zvyčajne reprezentujú ľudí, ktorí konzumujú plody vedeckej práce ako prostriedok na zlepšenie efektívnosti svojich aktivít. Kým v krátkodobom horizonte môže byť ziskové, keď poskytovateľ zníži investície do výskumu s cieľom znížiť náklady, z dlhodobého hľadiska to môže poškodiť ďalší rozvoj podnikania. Pre vedca môže byť z krátkodobého hľadiska zaujímavé zanedbať skutočné potreby vedomostí poskytovateľa zdrojov, napríklad zameraním sa na medzery v poznatkoch, ktoré sú z vedeckého hľadiska vzrušujúce. Ak však vedec zanedbáva potreby poskytovateľa zdrojov príliš dlho alebo príliš často, poskytovateľ prestane financovať budúcu prácu. Výskumní pracovníci a ich zainteresované strany sú teda navzájom závislé: ak jeden zlyhá, druhý zlyhá tiež, možno aj po období náhodne zvýšenej prosperity. Spolupráca je nevyhnutná pre trvalo udržateľné fungovanie obidvoch strán.

Poľnohospodári a poľnohospodársky priemysel chcú zaviesť vedomosti a inovácie na optimalizáciu svojho podnikania, aby mohli v podnikaní pokračovať. Vo všeobecnosti to vedie k lepšiemu využívaniu zdrojov, vrátane pôdy a práce. Vlády tiež chcú optimalizovať poľnohospodárske postupy a poľnohospodárske odvetvia, pretože vedú k vyššej zamestnanosti, väčším priamym a nepriamym daniam v dôsledku zvýšenej produktivity a vedú k lepšiemu sociálnemu zabezpečeniu a potravinovej bezpečnosti pre verejnosť. Okrem toho vlády vyvíjajú a implementujú právne predpisy na udržanie alebo zlepšenie kvality životného prostredia prostredníctvom znižovania vplyvu odvetví, ako je poľnohospodárstvo. Nevyhnutné sú potrebné znalosti, aby sa zabezpečilo, že vykonané právne predpisy sú účinné, vyvážené a cielené.

PREKÁŽKY NA ÚČINNOSŤ VÝSKUMU

Vlády vyžadujú vedomosti najmä z právnych dôvodov a pomáhajú poľnohospodárom a pôdohospodárstvu riešiť problémy a udržiavať si konkurencieschopnosť. Súčasní tvorcovia politik sú často z nepôdohospodárskeho alebo nevedeckého prostredia, čo môže ohroziť rozhodnutia, ktoré robia. Tvorcovia politik môžu navyše dočasne pracovať vo vládach / na riadiacich postoch a meniť oblasti každé 3 až 4 roky. Komunikácia s vedcami sa často uskutočňuje prostredníctvom výziev na financovanie určeného výskumu a výsledok sa prijíma prostredníctvom písomných správ. Komunikácia tvárou v tvár je často zriedkavá a často nie veľmi efektívna kvôli rozdielom v kultúre, záujmoch a poznatkoch každého prostredia. Okrem toho medzi výzvou na výskum a poskytovaním výsledných informácií vedcami je často dosť dlhé obdobie. V tomto období, politická a ekonomická situácia sa môže značne zmeniť, čo znamená, že nové informácie sú menej relevantné. Využitie informácií a vedomostí poskytnutých vedcami môže byť tiež slabé, pretože politické a nie vedecké argumenty môžu byť dôležitým faktorom. Tieto neistoty v používaní

výstupov zo strany vlád alebo absencia spätnej väzby od vlád, stimulujú vedcov, aby sa sústredili viac na vedecké časopisy.

Vedci pracujúci v organizáciách pre aplikovaný výskum a vo výskumných oddeleniach výrobných/obchodných spoločností majú spoločnú skúsenosť, že existuje intenzívna osobná komunikácia medzi výskumným pracovníkom a používateľom jeho výstupu formou poľnohospodárskych poradenských služieb. Na rozdiel od tvorcov politík, ktorí pravidelne menia oblasti, ľudia zamestnaní vo vedeckých organizáciách sa väčšinou zdržiavajú v rámci tejto organizácie počas celého svojho pracovného života. Vedeckí pracovníci v oblasti aplikovaného výskumu sú všeobecne oboznámení s potrebami kultúry a vedomostí svojich zainteresovaných strán a často sa podieľajú aj na vykonávaní poznatkov, napríklad prostredníctvom prezentácií poľnohospodárom alebo prostredníctvom demonštrácií na farmách. Všeobecne, objavovanie toho, ako pôvodné poznatky môžu pozitívne prispieť k rozvoju poľnohospodárskeho systému je dôležitejšie, ako realizácia novínok. Pre týchto vedcov môže byť ťažké publikovať vo vedeckých časopisoch, pretože existuje riziko, že recenzenti budú môcť dospieť k záveru, že syntetizácia existujúcich poznatkov a ich implementácia v poľnohospodárskom meradle nie je "nič nové". Ich hlavnými výstupmi sú správy, články v časopisoch farmárov a ústne prezentácie pre publikum zainteresovaných strán. Počet vedcov s takýmto pozadím klesá. Navyše potrebujú niekoľko skôr neproduktívnych rokov na to, aby sa naučili, ako správne vykonávať túto integrujúcu prácu. V dnešnej dobe sa očakáva, že vedci sa okamžite stanú produktívnymi z hľadiska vedeckých publikácií; nie je čas na získanie skúseností. V takom prípade je oveľa atraktívnejšie sústrediť sa na detailný výskum, a to len s ohľadom na jedinú zložku výrobného systému. Tento prístup však spôsobuje prenesenie problémov z jednej časti pôdohospodárskeho systému na inú alebo nahradenie jedného environmentálneho vplyvu druhým.

Toto zameranie na podrobný výskum je v rozpore s rastúcou potrebou celého výskumu v pôdohospodárskom systéme. Poľnohospodárstvo sa stáva stále zložitejším a multifunkčným; výroba potravín sa musí kombinovať s poskytovaním iných environmentálnych tovarov a služieb, dobrých životných podmienok zvierat, zdravia a bezpečnosti.

ZLEPŠENIE EFEKTÍVNOSTI VÝSKUMU PROSTREDNÍCTVOM PRÍSTUPU PODĽA POĽNOHOSPODÁRSTVA

Na zlepšenie efektívnosti výskumu by sa výrobcovia a spotrebitelia informácií a vedomostí nemali považovať za samostatné časti vedomostného reťazca, ale za spolupracujúcich partnerov s cieľom vytvoriť synergiu. Výskum experimentálnych a pilotných fariem ponúka príležitosti na priamy kontakt medzi poľnohospodármi, poľnohospodárskymi poradcami, ľuďmi z poľnohospodárstva a výskumnými pracovníkmi. Okrem toho sa môže spájať výskum s efektívnym šírením vedomostí, pretože farmy môžu byť

navštívené a pilotní poľnohospodári môžu prezentovať výsledky, napríklad počas stretnutí alebo diskusných skupín. Výskum na farmách je atraktívnym spôsobom na realizáciu potrebného zlepšenia vzájomného prepájania sa.

Záver

Výskum na farmách sa ukázal byť prínosným prostriedkom na dosiahnutie potrebného zvýšenia využiteľnosti výsledkov výskumu, pretože spája všetkých relevantných partnerov. Pilotné farmy fungujú ako platformy, kde komunikácia medzi vedou a pôdohospodárskou praxou je veľmi efektívna. Môže vytvoriť to, čo je naozaj potrebné na dosiahnutie zmien na úrovni poľnohospodárskeho podniku: vzťah založený na dôvere, obojstrannej komunikácii a solídnej vede. Preto, aby sa dosiahlo želané zvýšenie využiteľnej produkcie výskumu, regionálnych sietí pilotných fariem a zlatého trojuholníka poľnohospodárskeho sektora, by sa vláda a veda mali spojiť a napojiť na jednotlivé regióny.

Ing. Monika Deneva

GR sekcie pôdohospodárskej politiky a rozpočtu MPRV SR